

Een publicatie van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf

Waken over de kwaliteit van bouwproducten en -systemen

November 2008

Waken over de kwaliteit van bouwproducten en -systemen

Inhoud

Kwaliteitsstimulansen	3
Normen : regels van de kunst, consensus en transparantie	4
CE-markering : een universele technische taal als toegangsticket tot de markt	6
Eengemaakte technische specificaties STS : link tussen producten en hun toepassing	8
De Technische Voorlichtingen, een symbiose tussen praktijk en onderzoek	10
Vrijwillige kwaliteitslabels : gecertificeerde kwaliteit	12
Octrooien : bescherming van technische uitvindingen en openbare informatiebron	14
Kwaliteitscontrole : een dynamisch proces	15

Kwaliteitsstimulansen

Bouwen is een erg complexe activiteit waarbij talrijke partners en bouwvakken samenwerken aan de oprichting van eenzelfde bouwwerk. Bouwwerken moeten nu meer dan ooit voldoen aan steeds strengere eisen op het gebied van veiligheid, duurzaamheid, energieprestaties, toegankelijkheid, milieu-impact, ... kortom op het vlak van **Kwaliteit**.

Belgische bouwprofessionelen die producten en technieken willen vervaardigen, voorschrijven of uitvoeren die overeenstemmen met de verwachtingen van alle partners moeten, net zoals de andere Europese bouwprofessionelen, voldoen aan een reeks vrijwillige of verplichte technische specificaties.

Bouwen is assembleren

Een aannemer is in de eerste plaats een assembleur die allerlei verschillende materialen en systemen samenvoegt. Dit levert echter vaak nieuwe en onverwachte problemen op, die bijgevolg ook aanleiding geven tot nieuwe reglementen, normen en STS.

Hoewel deze documenten hoofdzakelijk betrekking hebben op producten en prestaties, moeten ze daarnaast ook kunnen steunen op richtlijnen voor ontwerp en uitvoering. Men kan dergelijke leidraden onder meer terugvinden in de Technische Voorlichtingen van het WTCB die vaak erkend worden als regels van de kunst op het vlak van uitvoering.

Het verschil tussen CE-markering en vrijwillige kwaliteitslabels...

CE-markering is een wettelijke verplichting die het op de markt brengen van een groot aantal bouwproducten reglementeert en die vaak bestaat uit een loutere verklaring van de fabrikant. Om te kunnen voldoen aan specifieke gebruikseisen, bestaan er vrijwillige kwaliteitslabels (BENOR, ATG, ...) die op hun beurt getuigen van het engagement van de fabrikanten om te voldoen aan een groter aantal prestaties en die de tussenkomst van een onafhankelijk certificatieorgaan vereisen.

Met de publicatie van deze brochure wil het WTCB een duidelijker licht werpen op het ingewikkelde normatieve en reglementaire landschap dat nog al te vaak aanzien wordt als een belemmering.

Het is met andere woorden hoog tijd om nuttig gebruik te maken van deze talrijke vrijwillige of verplichte innovatiestimulansen die stuk voor stuk een zeer grote ontwerp- en uitvoeringsvrijheid toelaten.

Carlo DE PAUW, ir.
Directeur-generaal van het WTCB

Rob LENAERS, ir.
Voorzitter van het WTCB

De van nature zeer vrije Belgische wetgeving terzake rekent op het verantwoordelijkheidsbesef van de actoren en legt daarom doorgaans enkel beperkingen op voor specifieke prestaties zoals het brandgedrag of de energieprestaties van gebouwen. De sector kan daarenboven ook rekenen op een grote waaier aan hulpmiddelen en documenten om zijn missie tot een zo goed mogelijk einde te brengen.

Normen : regels van de kunst, consensus en transparantie

Hoe worden de normen op punt gesteld ?

De opstelling van normen voor producten, diensten en productieprocessen gebeurt in normalisatiecommissies die gespecialiseerd zijn in de betrokken domeinen. Om de norminhoud een zo breed mogelijk draagvlak te geven, worden alle betrokken partijen uitgenodigd om mee te werken aan de uitwerking ervan. In België is het NBN (Bureau voor Normalisatie) bevoegd voor de goede werking van de normalisatie, waarvan de activiteiten trouwens recent gedecentraliseerd werden (zie kader hieronder).

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die geïnteresseerd is in de activiteiten van een normalisatiecommissie, mag eraan deelnemen. De samenstelling van elke commissie moet transparant zijn, evenwichtig en representatief voor de betrokken sector : de kwaliteit van de normatieve documenten en de goede toepassing ervan hangen er immers rechtstreeks van af.

Normen komen tot stand in normalisatiecommissies waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn : overheden, architecten, fabrikanten, aannemers, gebruikers, onderzoeksinstituten, onderwijsinstellingen, ... Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gepubliceerde normen steeds de regels voor de goede praktijk weerspiegelen.

De sectorale operatoren van het NBN

De recente veranderingen in het Belgische normatieve landschap moeten de zichtbaarheid van de normalisatieactiviteiten vergroten en het normalisatieproces toegankelijk maken voor alle geïnteresseerden. De nieuwe filosofie steunt op de decentralisatie van de normalisatieactiviteiten. Het administratieve beheer en de technische ondersteuning van de commissies die belast zijn met de ontwikkeling en de opvolging van de ontwerpnormen worden voortaan waargenomen door sectorale operatoren die erkend werden door het NBN en bevoegd zijn in één of meerdere domeinen.

Een zestigtal commissies behandelt, direct of indirect, de verschillende aspecten van de bouwsector. Dankzij haar reputatie, ervaring en knowhow met betrekking tot een groot aantal bouwdisciplines werd het WTCB erkend als sectorale operator voor een twintigtal commissies, waarvan er sommige samenwerken met andere organismen (bv. BIV – Belgisch Instituut voor de Verlichtingskunde en SECO – Technisch Controlebureau voor het Bouwwezen). Daarnaast zijn er verscheidene andere instellingen verantwoordelijk voor het beheer van bepaalde normalisatiecommissies in de bouwsector : BCRC (Belgian Ceramic Research Centre), BECETEL (Belgisch centrum voor technologisch onderzoek van leidingen en toebehoren), CENTEXBEL (Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor de Belgische Textielnijverheid), OCCN (nationaal centrum voor wetenschappelijk en technisch onderzoek der cementnijverheid), OCW (Opzoekingscentrum van de Wegenbouw), PROBETON (Beheersorganisme voor de controle van de betonproducten), Sirris/Agoria (Collectief centrum voor de technologische industrie), TCHN (Technisch Centrum der Houtnijverheid) en VGI (Verbond van de Glasindustrie). Het WTCB is vanzelfsprekend betrokken bij de activiteiten van deze commissies.

Normen-Antennes van het WTCB, gefinancierd door de FOD Economie

Watertoe en -afvoer
in gebouwen

Structurele Eurocodes

Beton-Mortel-Granulaten

Brandpreventie

Energie en binnenklimaat

Akoestiek

Contact

Bureau voor Normalisatie – NBN
Brabançonnelaan 29
1000 Brussel

www.nbn.be

De Normen-Antennes en het
WTCB als sectorale operator :

www.wtcb.be/go/normen

Verplicht of vrijwillig ?

De toepassing van een norm is niet verplicht tenzij er uitdrukkelijk naar verwezen wordt in een reglementaire tekst (bv. een wet of een Koninklijk Besluit) waarvan ze bijgevolg een wezenlijk deel uitmaakt of tenzij ze er integraal in opgenomen werd. De naleving van de normen is daarnaast ook verplicht indien er in het bestek naar verwezen wordt, hetgeen vaak het geval is bij openbare werken en bij bepaalde privécontracten. Het volstaat in dit geval om de referentie van de norm op te geven, eventueel gevolgd door het jaar van publicatie.

Hoewel de toepassing van de Belgische normen in ons land vrijwillig is, worden ze niettemin beschouwd als regels van de kunst of voor de goede uitvoering in het kader van de tienjarige aansprakelijkheid van de ontwerpers (architecten en ingenieurs) en de aannemers. Zo levert het naleven van de normen een vermoeden van technische kwaliteit op, terwijl het niet-naleven ervan een technische verantwoording vraagt op basis van ervaring of op andere vast te leggen afspraken tussen de partijen onderling.

Welk nut hebben de normen ?

Er bestaan in het totaal meer dan 3000 bouwnormen die opgesteld werden binnen de verschillende technische commissies : akoestiek, metselwerk, thermische isolatie, ... Een groot deel van deze normen is ontstaan uit Europese normen die, eenmaal goedgekeurd bij het CEN (Europees Comité voor Normalisatie), geregistreerd worden als Belgische normen.

Om bouwprofessionelen en vooral kmo's zo goed mogelijk te informeren over de evolutie van de normalisatie in een aantal vakgebieden, heeft de FOD Economie Normen-Antennes opgericht die nauw samenwerken met collectieve onderzoekscentra en meer specifiek het WTCB voor de bouwsector (zie kader hieronder).

De industrie, de gebruikers (architecten, aannemers, bouwheren, ...) en de overheid maken de belangrijkste doelgroep uit van de normen. Daarnaast maken ook onderzoeksinstituten, laboratoria, inspectie-, certificatie- en vormingsorganismen en het onderwijs er dankbaar gebruik van. Het is de bedoeling dat zowel de internationale, de Europese als de nationale normalisatieprocessen al deze actoren zoveel mogelijk betrekken bij de opstelling en ontwikkeling van de normen.

Doordat de uitwerking en de goedkeuring van de normen berust op een consensus tussen deze verschillende actoren, worden ze aanzien als een universeel referentiedocument met talrijke voordelen.

De Normen-Antennes

Het WTCB heeft met de steun van de Federale Overheidsdienst Economie een reeks Normen-Antennes (NA) opgericht die de gehele Belgische bouwsector en vooral de kmo's moet informeren over de verschillende bestaande en in voorbereiding zijnde normen (product-, reken- of proefnormen) op nationaal en Europees vlak. Er bestaan momenteel zes Normen-Antennes die de volgende domeinen bestrijken :

- brandpreventie
- akoestiek
- energie en binnenklimaat
- beton, mortel en granulaten
- structurele Eurocodes
- watertoe en -afvoer in gebouwen.

Elke activiteit van de Normen-Antennes gaat vanzelfsprekend gepaard met informatieverspreiding en technische ondersteuning voor kmo's.

CE-markering : een universele technische taal als toegangsticket tot de markt

CE-markering en bouwproducten

De CE-markering geeft aan dat het product waarop het werd aangebracht in overeenstemming is met de technische specificaties van de Bouwproductenrichtlijn (BPR), dat de verklaarde prestaties voldoen aan de nationale referentienorm (omzetting van een geharmoniseerde Europese norm) of aan een Europese technische goedkeuring en dat het attestatiesysteem toegepast werd dat opgelegd is door Commissie.

Indien bouwproducten die in overeenstemming zijn met de Bouwproductenrichtlijn daarnaast ook voldoen aan richtlijnen die andere aspecten omvatten en die ook aangeduid worden met een CE-markering (bv. de Machinerichtlijn), geeft de CE-markering aan dat de producten eveneens voldoen aan de bepalingen uit deze andere richtlijnen.

De Europese geharmoniseerde productnormen worden opgesteld door het Europees Comité voor Normalisatie (CEN) in opdracht van de Europese Commissie. Ze leggen alle eigenschappen vast die in minstens één EU-lidstaat gereguleerd zijn en die van belang zijn voor de evaluatie van de fundamentele voorschriften van de BPR. Deze eisen zijn van toepassing op bouwwerken en hebben een invloed op de technische producteigenschappen (zie kader hieronder).

Het grote voordeel van deze Europese aanpak is dat de productspecificaties gebaseerd zijn op Europese proefnormen en dat ze geformuleerd worden in een gemeenschappelijke technische taal. Dankzij deze geharmoniseerde productnormen kan men de prestaties van een product eenvoudig toetsen aan de wetgeving en onderling vergelijken.

De CE-markering dient overigens niet voorgeschreven te worden aangezien het een wettelijke verplichting voor de fabrikant betreft die opgelegd wordt door de overheid. Voorschrijvers moeten daarentegen wel de productprestaties vastleggen afhankelijk van de gestelde eisen voor de specifieke toepassing.

Fundamentele voorschriften (voor bouwwerken)		Producteigenschappen
Mechanische weerstand en stabiliteit	Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Buigsterkte • Stijfheid • Treksterkte, enz.
Brandveiligheid		<ul style="list-style-type: none"> • Brandreactie • Brandweerstand • Externe blootstelling aan brand
Hygiëne, gezondheid en milieu		<ul style="list-style-type: none"> • Gevaarlijke bestanddelen • Vochtweerstand • Waterdichtheid
Gebruiksveiligheid		<ul style="list-style-type: none"> • Hechtsterkte • Schokweerstand • Veiligheid bij breuk
Geluidshinder		<ul style="list-style-type: none"> • Contactgeluidsisolatie • Luchtgeluidsisolatie
Energiebesparing en thermische isolatie		<ul style="list-style-type: none"> • Thermische weerstand • Luchtdichtheid

Fundamentele eisen

De in de Bouwproductenrichtlijn geformuleerde fundamentele voorschriften hebben betrekking op de veiligheid van de bouwwerken en op de gezondheid van de gebruikers. Ze vormen de basis voor de producteigenschappen waarvoor de fabrikanten prestaties kunnen verklaren in de CE-markering.

De eigenschappen die opgesomd worden in de tabel hiernaast gelden louter als voorbeeld en zijn niet op een specifiek product van toepassing.

Nuttige informatie

WTCB – Dienst Normalisatie :
<http://www.wtcb.be/go/ce>

Europese Commissie :
<http://ec.europa.eu/enterprise/construction/>

Europees Comité voor Normalisatie – CEN :
www.cen.eu

Belgian Union of Certification and Attestation Bodies for Construction Products – BUCP :
www.bucp.be

EG-verklaring van overeenkomstigheid

Een fabrikant moet bij de CE-markering enkel de prestaties verklaren die gereguleerd zijn in het land van bestemming. Bij gebrek aan wettelijke eisen mag de fabrikant de *No performance determined*-optie toepassen waarbij hij geen prestaties hoeft te verklaren, tenzij drempelprestaties voorzien werden in de norm. In een land met beperkte wettelijke voorschriften, zoals België, kan het aantal voorziene prestaties bijgevolg beperkt zijn.

Men mag pas een CE-markering aanbrengen nadat de fabrikant een verklaring van overeenkomstigheid heeft ondertekend. Deze verklaring beschrijft de prestaties van het betrokken product en is het resultaat van de toepassing van een zogenaamd systeem voor de verklaring van overeenkomstigheid (zie kader).

De verklaring van de productprestaties moet bevestigd worden door middel van een initieel typeonderzoek. De fabrikant is tevens verplicht om een systeem van fabrieksproductiecontrole (FPC) toe te passen en te onderhouden. Dit systeem omvat een reeks maatregelen waarmee de fabrikant kan aantonen dat de prestaties van de producten die hij op de markt brengt in overeenstemming zijn met de bij de CE-markering verklaarde waarden.

De keuze van het attesteringsysteem wordt bepaald in de geharmoniseerde norm of in de Europese technische goedkeuring en hangt af van de aard van het product, de productiemethode en het risico dat verbonden is met het gebruik van het betreffende product ten opzichte van de fundamentele voorschriften. Naargelang van het systeem kan de tussenkomst van erkende instanties vereist zijn (bv. door de overheid erkende en gecontroleerde laboratoria en inspectie- en/of certificatieorganismen). Het betrouwbaarste systeem berust op productcertificatie, maar er bestaat ook een systeem waarbij de verklaring van overeenkomstigheid louter steunt op een verklaring van de fabrikant, d.w.z. zonder enige tussenkomst van een erkende onafhankelijke instantie.

Systemen voor de verklaring van overeenkomstigheid

Er wordt voor elk product een attesteringsysteem opgelegd afhankelijk van het belang van het product ten opzichte van de fundamentele voorschriften, met name op het gebied van gezondheid en veiligheid, het producttype, de invloed van de variabiliteit van de productprestaties op de gebruiksgeschiktheid ervan en de waarschijnlijkheid van productiefouten. Ieder systeem bestaat uit een aantal taken die uitgevoerd moeten worden door de fabrikant of door een erkende instantie.

BETROUWBAARHEID ←		FPC	Initieel type-onderzoek	Regelmatische fabrieksbezoeken	FPC-inspectie	FPC-certificatie	Product-certificatie
Systeem 1+		F	EI	EI	EI	-	EI
Systeem 1		F	EI	-	EI	-	EI
Systeem 2+		F	F	-	EI	EI	-
Systeem 2		F	F	-	EI	-	-
Systeem 3		F	EI	-	-	-	-
Systeem 4		F	F	-	-	-	-

F = fabrikant; EI = erkende instantie; - = niet van toepassing

Eengemaakte technische specificaties STS : link tussen producten en hun toepassing

De STS (afkorting van ‘Spécifications Techniques unifiées – Eengemaakte Technische Specificaties’) zijn documenten die de opdrachtgever of ontwerper moeten helpen bij het opstellen van het bestek voor een specifiek project.

Een correct opgesteld bestek kan latere betwistingen tijdens de uitvoering van de werken vermijden. Een bestek legt immers de contractuele verplichtingen van elke bouwpartner vast (bouwheer, architect, aannemer) en bepaalt de regels van de goede praktijk met betrekking tot het ontwerp, de keuze, de uitvoering en de prestaties van de materialen, uitrustingen en systemen.

De STS beschrijven hoe men een product kan voorschrijven afhankelijk van de precieze toepassing, hoe het kan gecontroleerd en verwerkt worden en hoe men de uitvoering kan beoordelen. In deze Specificaties kan men daarnaast soms ook ontwerpgegevens terugvinden. De STS houden rekening met de actuele stand van de normalisatie, met de bouwpraktijk en met de evolutie en ontwikkeling van nieuwe producten.

Hoe worden de STS op punt gesteld ?

Deze documenten worden opgesteld door de Federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie (Directie Kwaliteit van de Bouw, Goedkeuringen en Voorschriften – DGV).

Doordat de STS het resultaat zijn van een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende bouwprofessionelen, bevatten ze door alle partijen goedgekeurde kwalitatieve en dimensionale regels die de basis vormen voor toekomstige bestekken. Het uiteindelijke doel van de STS is de verbetering van de kwaliteit van de producten en van hun uitvoering.

De STS zijn daarnaast ook het resultaat van diepgaande studies waarbij alle van toepassing zijnde normen met elkaar in verband gebracht worden. Men kan immers niet verwachten dat elke bouwprofessioneel zelf een dergelijke uitgebreide taak op zich neemt. Dankzij de uit deze studie volgende analyse kan men een eenduidig referentiedocument opstellen dat bestaat uit de volgende drie verschillende prestatieniveaus :

- reglementaire eisen : opgelegd bij wet
- specificaties afhankelijk van de projectvoorwaarden : prestaties vastgelegd door de STS in de vorm van een klasse of een voorwaarde
- aanbevelingen : prestaties waarvan de keuze georiënteerd wordt door de STS.

STS zijn hulpmiddelen die opdrachtgevers en ontwerpers moeten steunen bij het opstellen van de bestekken voor hun specifieke projecten.

Een correct opgesteld **bestek** kan latere betwistingen tijdens de uitvoering van de werken vermijden. Een bestek legt immers de contractuele verplichtingen van de bouwpartners vast (bouwheer, architect, aannemer) en definieert een aantal praktische regels voor het ontwerp, de keuze, de uitvoering en de prestaties van materialen, uitrustingen en bouwsystemen.

Het statuut van de STS

STS zijn documenten die de opdrachtgever of architect helpen bij de opstelling van zijn bestek. Het naleven van de STS is uiteraard verplicht indien de bouwheer en de aannemer eraan refereren in de contractuele documenten, hetgeen doorgaans het geval is bij openbare aanbestedingen.

Draagwijdte van de STS

Het grote voordeel van de STS is dat ze toelaten om de prestaties van bepaalde bouwproducten en/of -elementen te kiezen afhankelijk van de projectvoorwaarden.

Ze bevatten niet alleen de reglementaire eisen voor producten die toegepast worden op Belgische bouwplaatsen, maar vermelden ook alle andere eisen die niet gereguleerd zijn, maar wel bepalend zijn voor de gebruiksgeschiktheid en de duurzaamheid van de bouwwerken.

Nuttige informatie

Lijst van de geldige **Technische Specificaties STS** :

- Vlaanderen: <http://qc.aoso.vlaanderen.be/nl/normes/index.html>
- Wallonie : <http://qc.met.wallonie.be/fr/normes/index.html>

De **Technische Specificaties** kunnen besteld worden bij de :
FOD Economie

Directie Goedkeuring en Voorschriften
Kantoor voor inzage en verkoop der bestekken
(Copernicusgebouw)
Wetstraat 51
1040 Brussel
Tel. : 02/790 51 61
Fax : 02/290 19 64
E-mail: bvk@bfab.fgov.be

De Technische Voorlichtingen, een symbiose tussen praktijk en onderzoek

Voor een feilloze realisatie

Meer dan 75.000 Belgische bouwondernemingen zijn lid van het WTCB en vertegenwoordigen bijgevolg alle bouwvakken van algemeen aannemer, schrijnwerker, glazenmaker, loodgieter, dakdekker, tegelzetter voor vloeren en muren, stukadoor tot schilder, enz.

Om beter te kunnen inspelen op de specifieke noden van elk bouwvak, richtte het WTCB voor elk van hen een Technisch Comité op. Deze Comités zijn niet alleen samengesteld uit de door de verschillende beroepsfederaties afgevaardigde aannemers, maar ook uit architecten, studieburelen, academici, ... en uit een door het WTCB aangeduide 'ingenieur-animator'.

Samen zorgen ze ervoor dat het onderzoek van het Centrum zo goed mogelijk afgestemd wordt op de reële technische behoeften van de sector.

Enkele recente titels ...

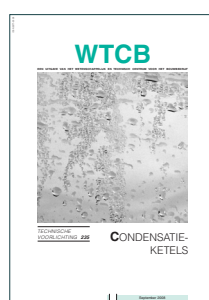
TV 235 Condensatieketels (september 2008)

TV 234 Plaatsing van brandwerende deuren (juni 2008 – vervangt TV nr. 185)

TV 233 Lichte binnenwanden (december 2007)

TV 232 Verlaagde plafonds (november 2007)

TV 231 Herstelling en bescherming van beton (gebouwen en burgerlijke bouwkunde) (september 2007)

Nuttige informatie

Alle Technische Voorlichtingen (TV) die gepubliceerd werden sinds 1991 (van nr. 184 tot nr. 235) zijn online beschikbaar op de WTCB-website (www.wtcb.be). Het downloaden ervan is gratis voor aannemers die lid zijn van het WTCB. Via voordelige abonnementsformules zijn deze daarnaast ook beschikbaar voor andere bouwprofessionelen.

WTCB – Dienst Publicaties
Lozenberg 7
1932 Sint-Stevens-Woluwe
Tel. : 02/529 81 00
(van 8u30 tot 12u00)
Fax : 02/529 81 10
E-mail : publ@bbri.be

Eén van de taken van de Technische Comités bestaat uit het bundelen van de bouwexpertise en de verspreiding ervan naar de bouwprofessionelen door middel van artikels, conferenties en vooral door middel van de Technische Voorlichtingen (TV). Deze laatste documenten worden opgesteld in opdracht van een Technisch Comité dat hiervoor een werkgroep opricht die gespecialiseerd is in het behandelde onderwerp.

De Technische Voorlichtingen vormen doorgaans leidraden voor de goede praktijk en geven een gedetailleerde beschrijving van een welbepaald bouwgerelateerd onderwerp zoals de plaatsing van vensters, de uitvoering van leien daken, de plaatsing van houten vloerbedekkingen, ...

Rechtsgeldigheid ?

Hoewel het respecteren van de aanbevelingen uit een Technische Voorlichting vrijwillig is, kwamen deze documenten toch tot stand uit een brede consensus tussen vertegenwoordigers van aannemers en verschillende specialisten, die omwille van hun expertise toegevoegd werden aan de werkgroep. Bij afwezigheid of ter aanvulling van een norm worden de Technische Voorlichtingen bijgevolg vaak aangewend als referentiedocumenten in geval van betwistingen. Sommige normen hebben zelfs de inhoud van enkele Technische Voorlichtingen integraal overgenomen.

Waarom dienen de Technische Voorlichtingen ?

De door een Technisch Comité opgestelde Technische Voorlichtingen kunnen beschouwd worden als leidraden voor het correct voorschrijven van bouwwerken en het uitvoeren ervan volgens de regels van de kunst.

Ze vormen een onmisbaar hulpmiddel voor alle bouwprofessionelen (architecten, aannemers, inspecteurs, ...) van bij het ontwerp, over de uitvoering, tot aan de oplevering.

Ze gelden tenslotte ook als referentie bij betwistingen over bouwdelen die onderhevig zijn aan de tienjarige aansprakelijkheid.

Vrijwillige kwaliteitslabels : gecertificeerde kwaliteit

ATG en BENOR, voorbeelden van administratieve vereenvoudiging

Indien de bouwpartners zich willen verzekeren van de kwaliteit van de gekozen materialen en technieken en van hun geschiktheid voor de beoogde toepassing, dienen ze een pak informatie te verzamelen bij verschillende partijen en dienen ze bovendien telkens productkeuringen te organiseren; een tijdrovend en omslachtig proces.

Door te kiezen voor producten en systemen met een technische goedkeuring of een BENOR-merk kunnen de bouwpartners deze tijdrovende stap overslaan aangezien ze op deze manier beschikken over een geground gunstig technisch advies en een beschrijving van de technische eigenschappen van een bouwproduct voor een welbepaalde toepassing.

BENOR en ATG : een gunstige beoordeling door een onafhankelijke derde partij voor de Belgische markt

In het algemeen weerspiegelen de normen de regels van de kunst en goed vakmanschap. Voor bouwproducten geeft een groot aantal normen aan wat de geldende eisen zijn en hoe men de productprestaties kan evalueren (bv. proefprotocols) en uitdrukken.

Wanneer het BENOR-merk aangebracht wordt op een product, betekent dit dat zijn eigenschappen in overeenstemming zijn met de specificaties, de normen en met de door de fabrikant verklaarde productprestaties. Deze conformiteit is gebaseerd op de verklaring van een onafhankelijk certificatieorganisme dat regelmatig controleert of de fabrikant het interne kwaliteitsbeheersysteem goed uitvoert en of de producten conform zijn met de eisen van de Belgische markt.

Nuttige informatie

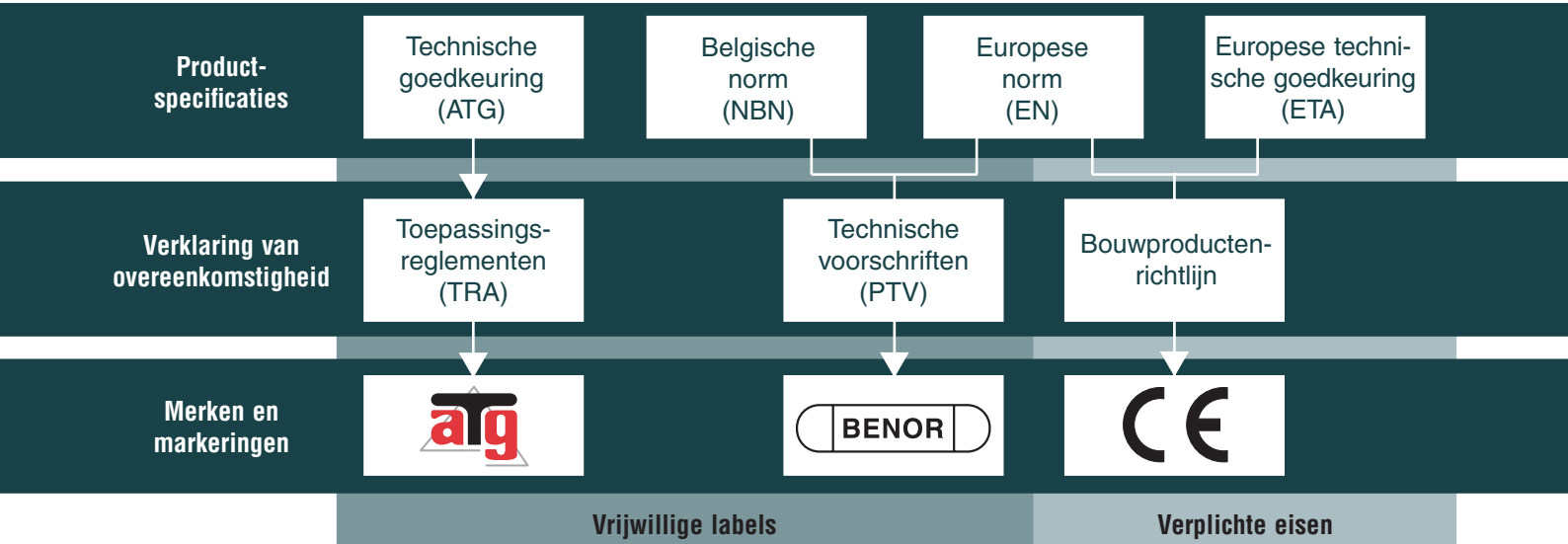
WTCB – Afdeling Technische Goedkeuringen : info@bbri.be

InfoPoint : www.infopoint.be

Belgische Unie voor de technische goedkeuringen in de bouw – BUtgb : www.butgb.be

Bureau voor normalisatie – NBN : www.nbn.be

Relatie tussen de verschillende vrijwillige en verplichte merken en referentiesystemen

Relatie tussen ATG, BENOR en CE-markering

BENOR en **ATG** zijn kwaliteitslabels die op vrijwillige basis aangevraagd worden en niet wettelijk verplicht zijn. Deze labels zijn complementair met de CE-markering, maar voorzien steeds een productcertificatie.

De **CE-markering** heeft op haar beurt betrekking op de reglementaire eisen, terwijl de kwaliteitslabels alle andere kenmerken behelzen die relevant zijn voor de gebruiker.

Het BENOR-merk is met andere woorden een teken van kwaliteit voor de producten waarop het wordt aangebracht.

In sommige gevallen bevat een norm onvoldoende informatie om een BENOR-certificatie te kunnen organiseren. In dergelijke gevallen wordt door het certificatieorganisme een PTV (Technisch Voorschrift – Prescription technique) opgesteld dat bekrachtigd wordt door het BENOR-Comité, opgericht door het NBN (Bureau voor normalisatie). De Belgische en Europese normen omschrijven – eventueel aangevuld met een PTV – de kenmerken en prestaties die overeenkomen met de kwaliteitsverwachtingen van de Belgische bouwsector.

Indien er geen productnorm bestaat en de fabrikant toch de gebruiksgeschiktheid en kwaliteit van zijn materialen, producten of technieken wil aantonen, kan hij een aanvraag tot goedkeuring indienen bij de Belgische Unie voor de technische goedkeuring in de bouw (BUtgb).

De aflevering van een ATG (Technische Goedkeuring – Agrément Technique) en de bijhorende certificatie hangt af van het advies van een gespecialiseerde groep deskundigen die handelen in opdracht van de BUtgb. Het ATG-logo, aangevuld met het goedkeuringsnummer, kan aangebracht worden op een bepaald product om de conformiteit ervan met de goedkeuring te bevestigen, evenals zijn gebruiksgeschiktheid in duidelijk afgelijnde bouwsituaties. De ATG-teksten kunnen gratis bekomen worden op de BUtgb-website (zie kader 'Nuttige informatie').

De Europese Unie voor de technische goedkeuring in de bouw (UEAtc), waarvan de BUtgb de enige Belgische dochterorganisatie is, levert zelf geen goedkeuringen af maar biedt alle fabrikanten uit de lidstaten een coördinatieplatform aan waarmee ze toegang krijgen tot de diensten van alle Europese goedkeuringsinstituten. Dit leidt tot een gevoelige vermindering van de kosten en de afleveringstermijnen van de goedkeuringen.

In het kader van de Bouwproductenrichtlijn is de BUtgb het enige Belgische instituut dat Europese technische goedkeuringen mag afleveren (ETA).

Waarom dienen kwaliteitslabels ?

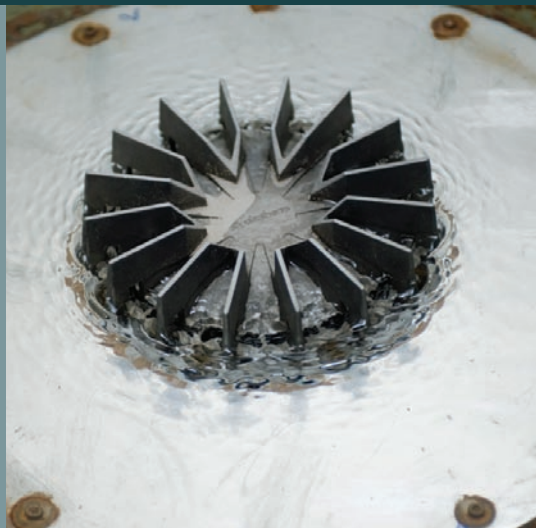
Dankzij de ATG- en BENOR-merken kan men er zich van vergewissen dat de producten in overeenstemming zijn met de voorschriften, dat het gebruik ervan geschikt is in bepaalde omstandigheden en dat het gewenste kwaliteitspeil bereikt werd. Daarnaast vergroten deze kwaliteitslabels ook het vertrouwen doordat een derde partij op regelmatige basis de productieplaats bezoekt om na te gaan of de fabrikant een intern kwaliteitsbeheersysteem hanteert dat de prestaties en de constantheid van de productie verzekert. Desgevallend worden deze controles aangevuld met monsternemingen en in externe laboratoria uitgevoerde proeven. Aangezien de fabrikant zijn product dankzij deze kwaliteitslabels kan onderscheiden van producten die enkel aan de reglementaire eisen voldoen, vormen ze ook een interessant marketinginstrument.

Alle bouwheren streven uiteindelijk naar hetzelfde doel, of het nu een particulier betreft die zijn eigen woning bouwt of renoveert, een multinational die meerdere kantoorgebouwen laat bouwen en onderhoudt of een overheid die infrastructuurwerken laat uitvoeren : stuk voor stuk willen ze dat hun investering de beoogde prestatieverwachtingen inlost en duurzaam is. Om dit te bereiken willen ze samenwerken met bekwame en betrouwbare bouwpartners (architecten, studie bureaus en aannemers) en gebruik maken van bouwproducten die aan de gewenste prestaties voldoen zodat het bouwwerk waarin de bouwproducten verwerkt worden niet alleen stabiel, brandveilig, gezond, gebruiksvriendelijk, esthetisch verantwoord en duurzaam is, maar dat het bovendien ook een zo gering mogelijke (negatieve) invloed uitoefent op het milieu en een afdoende akoestisch en thermisch comfort oplevert.

Octrooien : bescherming van technische uitvindingen en openbare informatiebron

In de actuele economische context hoeft het geen betoog dat innovatie de belangrijkste groeimotor is. De Europese politiek van de laatste jaren evolueert bovendien in deze richting : alles wordt in het werk gesteld om innovatie te promoten en dit vooral bij de kmo's die vaak erg innovatief uit de hoek kunnen komen. In deze optiek werd in het jaar 2001 de Octrooicel van het WTCB opgericht in samenwerking met de Afdeling Concurrentievermogen en het Bureau voor de intellectuele eigendom van de Federale Overheidsdienst Economie, kmo, Middenstand en Energie.

De missie van de Octrooicel is duidelijk : de interesse van bedrijven opwekken voor octrooien als beschermingsinstrument en vooral als informatiebron. Een octrooi is immers geen luxeteken dat enkel weggelegd is voor grote bedrijven, maar een technische en economische informatiebron met een torenhoog potentieel die bovendien ... volledig gratis is !

Octrooien als wettelijk beschermingsmiddel voor elke technische uitvinding

Een octrooi is de wettelijke bescherming van een uitvinding van technische aard die de houder het alleenrecht tot exploitatie verleent gedurende een vastgelegde termijn (maximum 20 jaar) en binnen een welbepaald geografisch gebied.

Dankzij dit exclusieve exploitatierecht kan het bedrijf de investering die tot de uitvinding leidde terugwinnen, hetgeen de competitiviteit en de innovatie stimuleert. Dit voordeel is doorgaans algemeen bekend, maar een octrooi is meer dan enkel een beschermingsmiddel : het verhoogt immers ook de intrinsieke waarde van het bedrijf dat het octrooi kan aanwenden als bron van inkomsten (door het te verkopen aan een derde partij of de licentie ervan uit te lenen) of als onderhandelingsmiddel met de concurrentie bij het vergaren of overdragen van technologische kennis.

Een octrooi is niet alleen een rechtsmiddel maar ook een marketingtechniek !

Nuttige informatie

WTCB – Octrooicel :
www.wtcb.be/go/patent
Lozenberg 7
1932 Sint-Stevens-Woluwe
Tel. : 02/716 42 11
Fax : 02/725 32 12
E-mail : octrooi@bbri.be

Belgische Dienst voor de Intellectuele Eigendom – (DIE) :
http://economie.fgov.be/intellectual_property/patents/links_nl.htm

De Octrooicel van het WTCB

Om zijn doel te bereiken (kmo's overtuigen van het belang van octrooien) onderneemt de Octrooicel de volgende acties :

- collectieve acties : door de organisatie van informatiesessies, de deelname aan beurzen, de verspreiding van publicaties of de uitvoering van een *technology watch* op basis van de informatie uit de octrooien
- individuele acties : door het formuleren van antwoorden op specifieke vragen van kmo's en het uitvoeren van opzoeken in octrooidatabanken.

Deze diensten zijn volledig gratis en zonder verplichting. De Octrooicel beschikt – dankzij het WTCB als collectief onderzoekscentrum – niet alleen over communicatiemiddelen die toegespitst zijn op de bouwsector, maar tevens over een team gespecialiseerde onderzoekers en technologische raadgevers om deze verschillende acties tot een zo goed mogelijk einde te brengen.

WTCB

BRUSSEL

Maatschappelijke zetel

Lombardstraat 42
B-1000 Brussel

algemene directie
tel. 02/502 66 90
fax 02/502 81 80
e-mail : info@bbri.be
website : www.wtcb.be

ZAVENTEM

Kantoren

Lozenberg 7
B-1932 Sint-Stevens-Woluwe (Zaventem)
tel. 02/716 42 11
fax 02/725 32 12

technisch advies - interface en consultancy
communicatie
beheer - kwaliteit - informatietechnieken
ontwikkeling - valorisatie
technische goedkeuringen
normalisatie

publicaties

tel. 02/529 81 00
fax 02/529 81 10

LIMELETTE

Proefstation

Avenue Pierre Holoffe 21
B-1342 Limelette
tel. 02/655 77 11
fax 02/653 07 29

onderzoek en innovatie
laboratoria
vorming
documentatie
bibliotheek

HEUSDEN-ZOLDER

Demonstratie- en informatiecentrum

Marktplein 7 bus 1
B-3550 Heusden-Zolder
tel. 011/22 50 65
fax 02/725 32 12

ICT-kenniscentrum voor
bouwprofessionelen (ViBo)